

GAZETA TRANSILVANIEI

PROPRIETARĂ: ASOCIAȚIUNEA „ASTRA” BRAȘOV

apare de două ori pe săptămână prin îngrijirea
Comitet de redacție.

Atelierele tipografiei „Astra” T. 1102.
Pagini 4-6-8 Lei 3.

STEAG RIDICAT LA

1838

GILBARIȚIU

ȘI SFINȚIT DE LUPTLE PURTATE SUB CUTELE LUI
DE ATĂȚIA URMAȘI. ÎN FRUNTE CU

MUREȘENII

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA

BRAȘOV.

B-dul REGELE FERDINAND Nr. 12 T. 1513

Abonamentul anual lei: — Autorități și Societăți lei
Anunțuri și reclame după tarif.

Nr. 23

Inreg. Trib. Brașov S. II No. 6. II. 71/942

Miercuri 22 Martie 1944

Anul 107

Glasul mormintelor

de V. Branisce

Din documentata conferință a profesorului C. Daicoviciu „Daci-Romani-Români”, ținută la Brașov în ziua de 18 Martie în cadrele Asociației Prietenii Universității din Cluj-Sibiu, a celui profesor Daicoviciu, arheolog și istoric care de mulți ani desgroapă cu migală comorile Transilvaniei aducând la lumina zilei mărturiile de netăgăduit ale continuității neîntrerupte a elementului băștinaș al acestei provincii, s'a desprins din mulțimea de argumente rigurose cercetate un glas ce venea parcă de pe alte tărâmurii, glasul mormintelor.

Acolo unde viti nu au putut lăsa nicio mărturie, unde tăcerea de moarte se întindea peste secole, în obscura epocă a trăirii neamului nostru de după părăsirea oficială a Daciei, întâmplată în sec. III. d. H., arheologia ne aduce mărturiile zdrobitoare din adâncurile mormintelor.

Este vorba despre cimitirele romane dela Sântana, Târgu-Mureș, Bandu de Câmpie și Gâmbaș. Aceste urme romane posterioare retragerii lui Aurelian spulberă pentru totdeauna păreriile unor anumiți istorici care au contestat și contestă cu argumente improvizate existența unei populații romane în Dacia, după sec. III. Iată însă că în urma unor stăruitoare cercetări arheologice se dovedește persistența populației daco-romane până în sec. VI.

Amintirile cimitire ne atestă o trăire dureroasă: epoca năvălirilor barbare. Acea catastrofă care a intrerupt în mod năprasnic înfloritoarea vieță a Daciei romanizate și a transformat-o în drum deschis hoardelor din răsărit.

Cimitirul dela Sântana, în deosebi, este o mărturie impresionantă. Aici se găsesc într-o parte morminte romane cu toate amănuntele caracteristice ritualului de înmormântare, iar în cealaltă parte mormintele cuceritorilor barbari, identificate prin îmbrăcăminte și obiecte caracteristice.

Iată deci o mărturie de conviețuire a populației băștinașe cu asprii cuceritori. Profesorul Daicoviciu a menționat un amănunt impresionant în legătură cu acest cimitir. În partea mormintelor romane se găsesc oseminte de bărbăți, femei, copii și chiar animale, care ne dovedesc o așezare statornică, pe când în partea elementului cuceritor nu se găsesc decât oseminte de adulți.

Glasul mormintelor vine să lămuirească cine erau adevărații stăpânitori ai unui teritoriu, care în fața istoriei este considerat în acea epocă un bun al Goșilor sau Gepizilor.

Tot așa cum mormintele de astăzi ale milioanelor de ostași morți pe tot cuprinsul pământului vor mărturisii adevăratele intenții și proporții ale prăpădului actual, chiar dacă istoria ar încerca să le falsifice.

Consiliile de administrație

de Dr. I. Gârbacea
Prof. la Acad. Com. Cluj-Brașov

Am ajuns iarăși perioada publicării bilanțurilor la întreprinderile mari industriale, comerciale și bancare.

Anul trecut, pe această vreme, am publicat un articol cu textul de mai sus prin care imploram pe acei Români cu nume mare, sau cu legături de rudenie cu astfel de nume mari, să renunțe la modestul beneficiu provenit din faptul că figurează în consiliile de administrație ale societăților cu capital străin și mai totdeauna dușmane nouă.

Credeți că s'a urnit vreunul? Nici unul! Singura consecință a acestui articol al meu a fost că bilanțurile respective nu s'au mai lăfăit în presa noastră ardeleană pe câte o pagină și două, etalând fără pic de rușine nume românești și străine, spre stupefacția cititorilor.

De sigur, gazetele noastre au pierdut un venit — poate apreciazabil — dar cititorul a fost scutit de o amărăciune.

Dacă sunt nevoit a reveni, nu o fac în nădejdea că glasul meu va fi acum ascultat, ci pentru că un prieten de curând venit dela Sibiu mi-a adus o veste și mai grea.

Anume, a întâlnit acolo pe un fost student al meu, care era acum agent diplomatic al unei țări străine și venise la Sibiu cu mașina legăției respective având tăblița C. D. și că era în căutarea de relațiuni pentru o pretinsă împăcare, având bineîn-

teles toate argumentele sunătoare la îmbelșugata dispoziție.

Cancelaria aulică a practicat cândva această diplomație a banului și a banchetului; vechii bucoveneni mai știu câte ceva din proprie experiență.

De sigur, acest artificiu a reușit prea bine în trecutul nostru și în defavoarea noastră, ca să nu fie din nou pus în circulație.

Cunosc în trecutul nostru numai o singură ripostă și binemeritata pedeapsă. E aceea a deputatului Dragoș. Bănuțelii au fost mereu, însă sancțiuni niciodată.

Este totuși demn de remarcat curajul, că în aceste vremuri să se încerce din nou cumpărarea de compezențe și atitudini binevoitoare.

Mașina diplomatică la Sibiu e un indiciu. Întrebarea este: se vor găsi oameni care să se preteze?

Dacă ar fi să plecăm dela cazul Consiliilor de administrație de care am vorbit mai sus, apoi un răspuns ar fi greu de dat.

De altfel, ambele probleme pot să fie conexe. Istoria ne arată că și în trecut unele lucruri imposibile au fost totuși posibile.

Ce se mai poate spune în acest caz?

„Cuibul educației antipatriotice”

de I. Bozdog

Așa numește Huszár Antal instituțiile de creștere românești din Transilvania în cartea sa secretă „Românii din Ungaria” — destinată pentru uzul exclusiv al înaltului guvern.

Examinând acest specialist întreaga noastră structură de rezistență economică și culturală și indicând toate măsurile ce trebuie luate imediat față de biserică, școală și slujitorii lor, ajuns la Seminariile ortodoxe și unite în care se cresc viitorii preoți și învățători, propune ca: „Regulamentele Alumnatelor și Internatelor să fie aprobate de Minister, iar funcționarea societăților de lectură ale tineretului să nu se admită, fiind acestea cuibul cald al educației antipatriotice”.

De aceea s'au luat și continuă aceleași măsuri barbare de distrugere a acestor cuiburi, folosind orice împrejurare, drept pretext pentru distrugerea lor.

Noi privim cu nespusă și legitimă mândrie spre puținele noastre cuiburi de educație și îndrumare creștinească a viitorilor conducători ai destinului neamului, ajuns în grea robie, căci în ele sălășluiește și azi ca și ieri duhul creșterii creștinești și românești. Ele sunt adevăratele pepiniere ale marilor luptători din trecut și de mâne. Aici se selecționează și se

Continuare în pagina 3 a

„Gazeta Transilvaniei”

„Căutătorul de comori” la Români

Alte traduceri românești

de Ion Gherghel

II.

Unul din cercetătorii vieții și ai operelor lui Eminescu a ținut — după cum am amintit în articolul precedent — să traducă această baladă... „mai liber în fond, mai strâns în spiritul ritmic într'un stil vetust, potrivit epocii eminesciene, spre a da o cât de mică indicație asupra legăturilor spirituale dintre Goethe și Eminescu”.

Încercarea lui G. Călinescu s'a strecurat neobservată printre filele unui

săptămânal literar și nu prea e chemată să lumineze acele „legături spirituale”, întrucât, fiind lipsită de calități poetice, nu e nicio nădejde că ar putea fi scoasă vreodată din nou la lumină făcându-i-se cinstea să figureze într'o antologie.

Căci versuri clare, ca bunăoară:

Und ich dacht: Es kann der Knabe
Mit der schönen, lichten Gabe
Wahrlich nicht der Böse sein...

cum ar putea să fie gustate în următoarea tălmăcire?

Eu gândii atunci că după
Alb diamantina cupă
Nu-i al negurilor sol.

Adevărat că și balada aceasta e foarte greu de tradus. Impletirea rimerelor e și mai complicată decât în „Dănsul morților”. Schema a b b c a d d c îl pune pe oricare traducător la grele încercări. Un caz concret putem cita cu privire la cea mai recentă traducere românească a acestei balade apărută în „Revista Limbii și Culturii Germane” Nr. 2 din Iulie—Sept. 1941.

Iată, spre exemplu, strofa II a acestei traduceri, săvârșită de Valeria și Ioan N. Ciorănic:

Și trăsai cerc după cercuri,
Pusei flăcări fermecate,
Ierburii și ciolane sparte,
Chemând duhurile 'n șoapte.
Și apoi cum se cuvine,
Începui să sap cu foc

Gazeta Juridică a Transilvaniei

Publicațiunea lunară a Cercului Juridic Transilvan se leagă de numele D. lui Vasile M. Theodorescu, primul președinte al Curții de Apel, Brașov. Pe luna Februarie 1944, a apărut cu un sumar bogat, interesant și variat.

La rubrica „Cinstirea trecutului” d-l Dr. Const. Moga evocă figura avocatului Nicolae Garoiu, care în vîieța sa lungă de aproape 100 de ani, a desfășurat o activitate rodnică pe mai multe planuri, așa cum făceau mai toți intelectualii români din Ardeal, care nu aveau, în fond, decât o singură grijă: a nației lor primejdii de impilări.

La aceeași rubrică d-l Dr. R. Fergigan, scrie cuvinte de omagiu pentru morții noștri iluștri, călăuze de totdeauna a celor vii și a căror intransigență și jertfă ne sunt veșnic exemplu.

D-l procuror Aurel M. Pințea consacra lui Aurel Lazăr gânduri pioase, desprinzând figura aceasta luminoasă din chiar actele mari la care a participat sau al căror autor principal a fost. Cu mare putere de sintetizare, în fraze colorate, curgătoare și calde, d-l Aurel Pințea, conturează figura juristului, luptătorului și omului de cultură care a fost Aurel Lazăr, urmărind în toate variatele sale conflicte și riscuri pe cel care a făcut această afirmație de valoare eternă: „Dreptul smuls cu forța se poate recuceri, dar dreptul la care ai renunțat de bună voie, e pierdut pentru vecie”.

În capitoul „Articole și studii” d-l Oliviu Cernea, președinte Curtea de Apel Secția II-a Brașov, scrie: „Despre procedura investirii cu formula executorie a hotărârilor judecătorești”, articol în care se lămuresc chestiuni de actualitate juridică, mai ales pentru Ardeal; D-l N. Boeriu, notar public, semnează articolul „Instituția certificatului de moștenitor”; iar d-l Romul I. Platon judecător, studiază: „Leziunea enormă în lumina Dreptului civil român”.

Urmează „Cronica străinătății”, cu subtitlul bine găsit: „De dincolo de neferasca graniță — în care același cunoscut cronicar face o înșirare a legiilor din țara învecinată „Adevărat răboj al pătimirilor”, al crudei tiranii morale și materiale pe care o îndură frații de dincolo de granița arbitrară la adăpostul unor preținse legi și sub aparențele unei cunoscute și șovine justiții.

La „Cărți și Reviste” d-l Vasile M. Theodorescu semnează bogate recenzii. Numărul se completează cu o bogată jurisprudență și Soluțiuni jurisprudențiale, și se încheie cu *Indexul legislativ* al perioadei 15 Ianuarie — 21 Februarie 1944.

Biblioteca „Astrel” Brașov

este deschisă în fiecare zi de lucru, între orele 9-12 și 15-19. O sală de lectură bine întreținută, cu 40 de locuri, stă la dispoziție

Al. Procopovici

Die Rumänenfrage

Bibliotheca Rerum Transsilvaniae, III.

Sibiu, Ed. Centrul de studii și cercetări privitoare la Transilvania, 1944, 99 p.

Latinitatea noastră și continuitatea poporului român în Dacia este atestată atât de cronicarii bizantinii, cât și de multe mărturii ale umanităților apusene. Cât privește leit-motivul istoriografilor maghiare: contestarea priorității noastre în teritoriul vechii Dacii, ea se inspiră din legenda lui Laslău-Craful, care în sec. XIII ar fi colonizat pe Români în Transilvania. Spiritul acestei legende a cărei sursă este o cronică ungară neidentificată, trăiește până azi cu intensitate în rândurile istoricilor unguri.

Intr'un capitol special se pun la contribuție rezultatele mai nouă ale filologiei, privitoare, în deosebi, la simbloza slavo-română în Dacia, tot atâtea probe pentru prioritatea și continuitatea noastră pe teritoriul de azi al poporului român.

Lucrarea se încheie cu punerea la punct a unor afirmații eronate ori tendențioase din cartea: *Geschichte der Rumänen*, scrisă de Ungurii L. Galdi și L. Makkai.

Zi de sărbătoare la Spitalul Z.I. Nr. 162

Duminecă, 12 I. c. a fost la Spitalul Z.I. Nr. 162 din Brașov o zi de înălțare sufletească, din incidentul că biserica și școala, fără să știe una de alta, s'au unit în gând ca să aducă mângăiere, alinare și întărire sufletească erorilor ce zac pe patul suferinței în urma rănilor primite pentru patrie.

La ora 14 și jumătate a început programul artistic al școlii primare Nr. 1 b. „I. Popazu” în sala festivă transformată în salon pentru răniți. La ora 15, sosind reprezentanții bisericii: Păr. Nistor, Ișă și Cons. antin au oficiat un scurt serviciu divin, înălțându-se rugăciuni pentru vindecarea bolnavilor. La sfârșit, Păr. Nistor a rostit cuvinte de întărire în credință și înălțare sufletească.

Școala primară „I. Popazu” și Subcentrul extrașcolar „I. Popazu” au continuat apoi desfășurarea programului bogat și variat, care a adus veselie și descrețirea frunților, chiar și a celor care de multe luni n'au mai părăsit patul.

După terminarea programului s'au distribuit de elevi, sub supravegherea învățătoarelor, daruri. În același timp, scena a fost ocupată de orchestra cl. VIII-a dela Ltc. „Șaguna”, care a delectat răniții cu melodii variate.

Până aproape de ora 18, elevii șc. prim. au stat printre răniți, legând conversații și interesându-se de suferințele lor.

Acest lucru a îndușoșat reciproc. Elevii au avut prilejul să-și dea seama

ce însemnează eroismul și jertfa pentru patrie. Răniții, copleșiți de afecțiune, cereau elevilor ca să vină și duminică viitoare.

Coincidența, cu totul întâmplătoare, că biserica și școala și-au dat mâna pentru a înălța sufletul și alina suferințele, este semnificativă. Lumina minții și credința ar trebui să fie totdeauna împreună; atunci neamul nostru va progresa pe calea cea adevărată. Numai cu una din ele, se ajunge la desechilibrul primejdios și pentru individ, și pentru colectivitate.

Din spusele răniților reiese că n'au mai fost cercetați din preajma sărbătorilor Crăciunului, până acum înainte cu o săptămână, apoi sâmbăta premergătoare, iar duminică 12 I. c. a fost „Mareșal I. Antonescu”, după masă serviciul divin, Școala prim. „I. Popazu” și Ltc. „Șaguna”.

Răniții nu s'au plictisit, însă ar fi mai bine ca să fie raționalizat așa ca să nu rămână nică duminică sau sărbătoare fără vizită, menită să producă variație în vîieța de spital. Astfel ar simți, răniții, prin aerul sărbătoresc, că ziua Domnului nu e monotona și lungă ca celelalte.

Realizarea aceasta n'ar fi imposibilă. În Brașov sunt vreo 13-14 școli primare și vreo 7 școli secundare, care contribuind, cu rândul, ar avea de pregătit fiecare 1-2 programe într'un an școlar.

Oct. Literat

Răscolind bătrânul loc;
Hăd urla vântul în noapte.

Versul al cincilea ar trebui să rimeze cu versul inițial; dar din cele cinci strofe ale acestei poezii abia într-o singură strofă izbutesc traducătorii să respecte această cerință de rimă.

Trecând peste această lacună precum și peste unele expresii care nu redau adecvat înțelesul din original, încercarea soților Ciorănic poate fi considerată merituosă prin râvna ce se simte la temelia fiecărui vers. Grija de a nu se îndepărta de model, cu toată libertatea ce și-o iau, pe alocuri, în exprimarea ideilor, constituie o dovadă vie că acești interpreți sunt animați de o înaltă conștiință în rezolvarea dificilei probleme a traducerii artistice.

În preajma anului comemorării în-tâului centenar dela moartea lui Goethe, făcând bilanțul traducerilor și imitațiilor după acest poet german și observând că „Der Schutzgräber” lipsește din lista baladelor goetheene, am socotit că o

poezie, din care se desprinde un sâmbure etic atât de valoros, nu se poate să nu apară și în haină românească. Și m'am pomenit traducând-o. Mi-a prins bine această indeletnicire, fiindcă izbindu-mă eu însumi de piedecile multiple ce-l pândesc pe traducător la tot pasul, am învățat să apreciez cu atât mai mult realizările altora și să nu veștesc decât probele complet eronate sau lipsite de sens. Pe de altă parte mi-am dat seama că prin perseverență se pot realiza lucrări de valoare, chiar dacă traducătorul nu e înzestrat cu talent de poet. Făcându-mi singur autocritica, am ținut să relev că traducerea mea e prea liberă și are unele neajunsuri, care îngreunează pătrunderea în semnificația versurilor din original.

Inchei cu citarea unei probe din propria-mi traducere, alții fiind chemați să judece dacă autocritica mi-a fost destul de severă:

Ochi duiși priveau la mine
De sub fruntea n'cununată;
Strălucind dă să străbată
În al cercului hotar,
Prietenos cupa-mi întinde;
Și gândii: frumosul tânăr
Printre diavoli cum să-l număr?
Prea-i olimpic acest dar.

Bea din plin curajul vieții!...
Tâlcu tu-l vei înțelege:
Cu nimic nu se alege
Omul ce-ascultă de vraci.
Iată rostul existenței:
Ziua muncă, oaspeți seara,
Petrecând poartă-ți povara!...
Asta-i vraja. Și s'o faci!

Inercarea mea se găsește tipărită în revista „Șcietaea de Măne” — VIII, 1931, nr. 8.

PREDICI ÎN PUSTIU

Sporirea orelor de lucru

Se știe că scoțând lunile de vară și sărbătorile — după cum a verificat prin cercetări personale și un fost ministru al agriculturii — plugarul lucrează numai 100 zile pe an. Cu toate acestea, după graficele prof. Paul Sucla dela școala de război, din 16 țări ale Europei avem procentul cel mai mic de populație neproductivă adică la o populație de 18,052,900 cât avea România nemutilată, muncitorii activi socotiți dela 13 ani în sus sunt 8,244,500 în agricultură, 759.100 în industrie, 485.000 în instituții publice, 179.000 în transporturi, 337.400 în comerț și credit, 105.400 în sănătate publică, sport și divertismente, rămânând un număr de 7.500.000 populație neproductivă.

Un și mai interesant calcul spre a se vedea întrucât se poate mări numărul orelor de lucru pe națiune îl face economistul francez Pierre Lebon.

O populațiune de 20 milioane bunăoară a unei țări, deci cam atât cât sperăm cu ajutorul lui Dumnezeu să aibă România după război, dacă toate revendicările noastre naționale ar fi împlinite, trăiește pe an 175 miliarde ore. Pentru hrană și odihnă, calculând 10 ore din cele 24 ale fiecărei zi, se absoarbe 73 miliarde ore, copiii sub 10 ani și bătrânii peste 60 — deci vârste neproductive — înglobează 30 miliarde ore pe an, dacă însă copiii ies din școală la 15 ani, iar bătrânii sunt scoși la pensie la 55 de ani, se mai perd din orele productive pentru națiune încă 13 miliarde ore pe an, cele 60 de zile de repaos pe an calculate modest, căci numai duminicile sunt scoși încă 10 miliarde ore pe an. Rămâne disponibil după calculul lui Pierre Lebon numai un număr de 49 miliarde ore de lucru din cele 175 miliarde câte trăiește într'un an națiunea întregă. Dar „Pierre Lebon uită că alcoolul și tutunul, vîieța neregulată, — și trăită fără un antrenament eficient contra răcelilor reumatismelor și bolilor de tot felul — mai fac să se piardă cel puțin încă 10 miliarde ore pe an. Câte ore — de lucru — se vor fi pierzând prin faptul arhicunoscut de știința medicală că tutunul și alcoolul scurtează cel puțin cu 5 ani vîieța individului chiar și atunci când nu se abuzează de ele; când se abuzează o scurtează cu 20 de ani.

Să vede deci clar de unde se pot scoate pentru națiune mai multe ore productive. Dela copii? Nu, e mai bine să-și vadă de școală până la 16 ani cel puțin. Bătrânii însă să nu se considere la 55 ani incapabili de lucru, căci limita fiziologică a vîieții este de 100 de ani, dacă vîieța este trăită rațional, fără alcool și fără tutun.

Pătrunderea marilor adevăruri ale medicinei preventive cât mai adânc în toate straturile societății umane, este cheia importantă a casei cu orele de lucru. Într'un viitor apropiat medicii economiști vor fi păstrătorii autorizați ai acestor chei, iară ordinul dumnezeesc: „Corpul tău este templul sufletului” se va transforma în ordine ale legislației sociale.

Ești dator de a-ți oțeli pentru tine și pentru națiunea ta asfel sănătatea, încât să nu fi de loc bolnav și să-ți prelungesti vîieța până la limitele fiziologice ale ei.

Dr. M. Suciu-Sibianu

Corector

caută „GAZETA TRANSILVANIEI”. Condițiuni: cel puțin bacalaureat și să cunoască perfect ortografia stabilită de „Academia Română”. Doritorii pot afla restul condițiilor la redacție, B-dul Regele Ferdinand nr. 12.

+ Doctorul Nicolae Comșa

de Ax. Banciu

În seara zilei de 27 Nov. a tr., după o boală pe care n'a menajat-o, ca să poată menaja pe a altora, s'a prăbușit din șirul celor vii, pe neașteptate pentru cei care-l vedeau alergând sprinten dela un pacient la altul, dar nu tot atât de surprinzător pentru membrii familiei care, stăpâniți de presentimente sumbre, vedeau cu groază cum se consumă zi de zi vigoarea fizică a celui care n'a știut în viața lui ce e patul suferinței și care la întrebarea prietenilor: de ce nu-și permite și el, ca altă lume, recreația de-o lună pe an în vreo stațiune balneară sau climaterică, le răspundea: „Ca să mă bolnăvesc?”. Atât era de încrezut în sănătatea lui, moștenită dela niște părinți activi până în ceasul din urmă, deși decedați la adânci bătrânețe.

Doctorul Comșa nu înțelegea să-și temperze zelul pe care-l punea în căutarea celor ce apelau la cunoștințele lui medicale, nici măcar acum, la 75 de ani, când cariu latent, căruia nu-i dădu la vreme atenția cuvenită, îi măcina necruțător sănătatea, săcătuiindu-i, văzând cu ochii, trupul și puterea de rezistență.

Doborât la pat, toată știința medicală a fost neputincioasă în a-i mai putea ajuta. Sfârșitul, apropiat, n'a mai putut fi evitat.

Descendent al unei fruntașe familii din Săliște a Sibiului, Nichi Comșa avu norocul ca, dintre cei patru frați, el să fie destinat procopsirii cu cartea, ceilalți trei având să continue îndeletnicirea tatălui lor: negoțul cu Abrudul.

Și Nichi — cum îi ziceau prietenii — n'a desmîșit așteptările părinților. După terminarea școlii primare din comuna-i natală, trece la liceul săsesc din Sibiu, de unde, atras de faima ce-și câștigase școala lui Popazu, se mută în cl. V-a, împreună cu alți doi consăteni ai săi, la „marele gimnaziu gr. or. român din Brașov”, unde, în climatul de frăție și intelectualitate românească, ce caracteriza orașul din vecinătatea „Țării”, prin cunoașterea istoriei și a literaturii noastre naționale, sentimentele sale românești — aduse din comuna cu vechi tradiții de luptă pentru limbă și lege, care era Săliștea — aveau să i se tofice, câștigând în lumina acestor cunoștințe altă consistență și un dinamism mult mai accentuat.

Exemplul lui și al celor care l-au întovărășit, prin ceace au adus de acolo în ținuta, șlefuita socială, orizontul mai larg ca afirmare mai îndrăzneată a vrednicilor și aspirațiilor noastre naționale, cu capul mai ridicat în fața străinului obicinuit să ne privească de sus sau peste umăr, uniforma chiar, pe care o îmbrăcaseră și pe care o purtau cu mândrie în toate ocaziile sărbătorești — au fost hotărâtoare pentru drumul de urmat al tineretului școlar din comuna lor de naștere. Aproape toți săliștenii care au urmat școala secundară până la unirea din 1918 — după care a luat ființă, la Sibiu, liceul mai apropiat „Gh. Lazăr” — și-au încheiat la Brașov studiile secundare, spre norocul lor și al Neamului, deopotrivă, mulți dintre ei devenind factori importanți în dezvoltarea vieții noastre culturale-naționale (ca profesorii universitari: I. Lupaș, O. Ghibu, D. D. Roșca).

Cu diploma examenului „de maturitate” în buzunar, în toamna anului 1888 se înscrie la Facultatea de Medicină din Graz, unde îi precedase, la Facultatea de Farmacie, fratele meu Dumitru Banciu care, probabil, îl determinase să se înscrie acolo, dar de unde în toamna anului viitor trece la Viena.

Nichi Comșa face parte din generația lui Alex. Vaida, Tilea, Colceriu, a moldoveanului Ionel Capșa, a bucovineanului Lupu ș. a.

NOTA. Articol întârziat din cauza pierderii primului manuscris ce ni s'a trimis.

Nota Red.

Vioiu, plin de temperament, se dovedește din primul an de „student” aci un ferment de mare preț al vieții românești din capitala austriacă.

Susține cu vervă părerile, ideile care intră în vederile sale și combate cu pasiune cele pe care le considera greșite, dăunătoare intereselor naționale. De o intransigență neînduplecată în această privință, nu era de mirare că mo'ăii, nehotărâții erau zgâlțâți fără cruțare. Dar, deși agresiv uneori în focul discuțiilor, Nichi Comșa totuși nu înstrăina pe nimenea, fiindcă vorbea întotdeauna fără reticențe, fără gânduri ascunse. Ce avea pe suflet avea și pe buze. Și această sinceritate, chiar dacă nu era pe placul celor cu care-și încrușca argumentele și cărora adeseori le citea levitele, nu răia relațiile de camaraderie sau de prietenie cu cei combătuți fără cruțare. Contribuia la aceasta, probabil, și înălțimea-i simpatice, legeritatea și naturala atitudine-nilor sale în societate, ca și ușurința cu care se exprima în buna și frumoasa limbă literară însușită la Brașov.*)

*) Când își făcu stagiul militar, la un regiment din Praga, nimenea nu voia să creadă — cum îmi povestise odată — că e Român. — „De ce? — întrebai eu. — Fiindcă, înainte de a sosi eu acolo — îmi răspunse — li se spusese viitorilor mei camarazi că le sosește „Ein Walach aus Bärenland”. Și atunci, firește, toți se așteptară să apară o pămîlă de individ colțuros, jumătate salbatic... „Când colo, se treziă cu un tânăr scund, blond, cu ochii albaștri, vioiu, spiritual, cu atitudini de om trecut prin saloane alese și, ceace era mai de mirat, vorbind o germană perfectă. Va să zică: un ins prin nimic deosebit de un veritabil vienez slălat.

Deziluzia a fost completă, iar părerea despre Valahii Transilvaniei, prin contactul cu acest reprezentant al lor, se schimbă într-o opinie direct opusă celei sugerate de cei care aveau interesul să ne prezinte, cum am fost prezentăți.

În 1895, când s'a serbat jubileul „României June”, mă găsiam la Viena. Atunci am putut verifica ascendentul de care se bucura consăteanul meu Nichi Comșa în societatea românească de acolo.

Când în Mai 1893, în urma hotărârii conferinței naționale din 1892, se prezentă deputațiunea română la Viena cu Memorandul, Nichi Comșa fu neobosit în sarcina ce-și luase de a conduce pe membrii acestei deputațiuni prin orașul împărătesc și o făcu cu atât mai cu drag, cu cât din această deputațiune făceau parte și 7 consăteni de ai lui. Cine are tabloul deputațiunii, în mijloc cu primarul Vienei Dr-ul Karl Lueger și ajutorul său Dr. Weiskirchner, îl poate vedea pe Nichi Comșa în colțul de sus, din stânga, al tabloului.

După luarea diplomei, se stabilește în comuna-i natală unde, încurând, succesele dobândite în curarisirea pacienților îi creiază o reputație ce face din centrul administrativ al plasei și un centru de gravitației al bolnavilor avizați la asistență medicală al întregii regiuni.

Concomitent cu exercitarea profesiei sale, ia parte la toate acțiunile de interes obștesc, impunându-se ca un factor diriguitor și în aceste acțiuni.

Datorită acestei activități, ca și calităților sale de energie, hotărâre, combativitate și pasiune în luptă pentru triumful ideilor care-l animau e ales, în afară de diferitele comitete locale, în sinodul arhidiecezan și în congresul național bisericesc, iar după abandonarea pasivității în politica noastră națională, smulge, la 1905, spre uimirea generală, pentru întâiași dată până atunci, mandatul de deputat al circumscripției electorale Cristian din zestrea, crezută înalierabilă, a Vorschussvereinului săsesc prin mobilizarea tuturor mărginenilor aparținători acestei cir-

cumscripției, răspândiți prin toate me-leagurile locuite de Români, fără ca unul măcar să fi primit restituirea cheltuielilor de drum, care li s'ar fi cuvenit.

Nu s'a mirat deci nimenea când, după intrarea României în războiul mondial trecut, ochii jandarmilor apărători ai siguranței „Statului milenar”, s'au îndreptat, din primul moment, asupra doctorului Comșa, care presimțind însă ce-l aștepta, se refugie la Viena. Dar, urmărit, fu descoperit, ridicat și transportat dincolo de Dunăre la Csepreg.

Doctorul C. și aici s'a știut însă face simpatizat, îndrăgit chiar, prin alinarea suferințelor celor care apelau la ajutorul său, lăsând în urma sa, când s'a putut înapoia iarăși „acasă”, unanime regrete.

După Unire, la temelia căreia sunt cărămizi solide așezate de el, rezervându-i-se un teren mai larg de activitate, se mută la Sibiu în calitate de medic primar al județului, îndeplinind în două rânduri și funcția de prefect, fără să renunțe însă la practica medicală*) Nu i-o îngăduiau pacienții, dar nici dragostea lui de cariera aleasă. Căci Nichi Comșa a fost înainte de toate și mai presus de toate medic. Medic prin vocație. Un medic care nu și-a greșit cariera.

Casa în care intra el, se lumina, oricât de deprimantă i-ar fi fost atmosfera. Se lumina prin buna dispoziție pe care o radia în jurul său, prin încrederea pe care o inspira, prin ridicarea moralului celui ajuns în ghiarele des-nădejdi, prin înflorirea speranței, dacă nu a siguranței, în sănătoșirii.

Doctorul Comșa nu cunoștea crima sperierii bolnavului, și a celor din jurul lui cu „gravitatea boalei” — chiar când nu este gravă, spre a-l putea exploata prin vizite dese aducătoare de arginți — cum, din păcate, o practică unii învățați ai lui Esculap.

Nichi Comșa fusese născut pentru nobila, umanitara profesiune pe care o îmbrățișase și practicase cu o pasiune ca puținii alții.

Asta e și explicarea jalei cu care a fost întovărășit în ultimul drum nu numai de sufletul unei comune — la al cărei nume bun, invidiat de atâtea alte comune, a contribuit și al aportul activității sale publice și al prestigiului său personal — ci de toți cei a căror casă (și sunt atât de mulți în țara lărgită, îndeosebi în colțul de țară în care și-a deslășurat activitatea) îi păstrează vie, luminoasă, încadrată în caldă recunoștință; amintirea. O mângâiere pentru cei rămași neconsolați — pe care nu mulți o au — și un îndemn pentru cei fără busolă în viață, fără un ideal mai presus de netrebnicia mărnișurilor unei vieți trăite numai pentru propria persoană.

În această calitate — amicus Plato, sed magis amica veritas — sub guvernul Averescu, rău inspirat de interesele partidului în care intrase, pericolul că deputații care sunt fii ai cercului pe care-l reprezintă, cunoscând mai bine neazurile, doleanțele, lipsurile de care suferă circumscripția și cetățenii ei, pot face mai mult bine decât fiii altor regiuni, — l-a pus față'n față cu profesorul Iorga care candidase la Săliște și contra căruia partidul susținea pe d-l C. Bucșan.

Profesorul Iorga a căzut, dar sunt îndreptat că bucuria atât a adversarului său reușit, cât și a prefectului care l-a susținut cu toate mijloacele de care dispunea ca șef al județului, a fost dintre bucuriile pe care, după trecerea febrei luptei date, le regretă.

Sunt convins că și doctorul Comșa a regretat bucuria izbânzii sale, deși, dintr'un sentimenten ușor de înțeles pentru un bărbat care nu era obicinuit să închine steagul în fața nimănui, n'ar fi recunoscut-o.

Cuibul educației antipatriofice

de I. Bozdog

Continuare din pagina 1-a

călesc inimile neînfricate ale ucenicilor Domnului și neamului.

În aceste pepiniere au crescut bărbați ca Gheorghe Barițiu și Visarion Roman, a căror operă de îndrumare pe teren politic și economic formează piatra unghiulară a trecutului și prezentului nostru național.

În aceste cuiburi s'a acumulat toată suferința neamului și a transformat pe cei ce erau adăpați din ea în cei mai vijelioși luptători cu condeiul, cu fapta și cu arma contra asupritorilor. Imi trece prin minte în aceste clipe solemnă ședință a profesorilor, teologilor și elevilor din școlile Blajului care, în primăvara de 1848, răspândesc invitațiile pentru adunarea de pe Câmpia Libertății, punând în mișcare întregul Ardeal prin vijelia tineretii lor și înfruntând toate primejdiile. Mulți dintre ei devin tribuni și pecetluiesc cu sângele lor tânăr svârcolirea pentru învierea neamului, ca Vasile Moldovan din Chirileu, Vasile Pop din Nasna, sau sunt striviți sub copitele cailor husarilor cum a pățit Tribunalul câmpiei ardelene *Constantin Romanu-Divu*.

Tinerii leviți ai Seminarilor teologice din Sibiu și Blaj nu lipsesc dela niciun moment al vieții

publice românești și cu îndrăsneala lor sunt stegarii protagoniști care duc pe umerii vânjoși pe bătrânii stegari în zilele Memorandului, în vijelioasele lupte de protest contra legii lui Apponyi la 1907, pentru ca să-și găsească cel mai greu și mai frumos rol de comandanți ai gărzilor naționale în revoluția din 1918.

Duhului acestor pepiniere de cald naționalism are să-i aducă prinos de recunoștință istoricul, care va însemna devotamentul și spiritul de abnegație cu care tinerii preoți și învățători ai Transilvaniei s'au înrolat în toate funcțiile publice ale noului stat, contribuind la crearea și organizarea rapidă și exemplară a vieții românești pe care au slujit-o cu devotament fanatic în perioada ei de înjghebare.

Aceeași înaltă atmosferă de solidaritate și iubire stăpânește și azi în Seminarile românești. Suferința purifică, apropie și contopește inimile. Vlădicilor îndrumători, profesorilor conducători și tinerilor înțelegători închinăm rândurile noastre.

Exemplul și suferințele lor ne înalță ca neam. De aceea noi nu plângem în fața rănilor deschise, ci ne rugăm lui Dumnezeu să devină nou izvor de rezistență și biruință.

**NOI nu avem subvenții dela
statul.**

PAGINA MUNCITORILOR

muncă și lumină

Invățătura pentru toți

Conform ordinului Ministerului Muncii — Oficiul „Muncă și Lumină”, cu Nr. 8679 din 15 Martie a.c., întreprinderile sunt obligate a organiza școli pentru neștiutorii de carte.

Muncitorii știu că cea dintâi îndatorire a omului de astăzi, față de sine însuși și față de neamul din care fac parte, este știința cărții.

Nu este îngăduit nimănui, oricât de umilă funcțiune ar îndeplini în întreprindere, să nu poată citi slova cărților și să nu-și poată sloveni el însuși gândurile care îl frământă.

Pentru zilele de-acum neștiința de carte este o slujenie și o infirmitate care ne scoate din rândul oamenilor.

Din fericire, numărul analfabecilor este atât de scăzut în lumea noastră muncitorească, încât ordinul Ministerului Muncii privește cele din urmă rămășițe ale unui rău peste care putem spune că am trecut.

Datorința noastră, a tuturor cititorilor rândurilor acestora, este de a lămurii și de a îndemna pe cei rămași în urmă, pentru a-i face să primească cu bucurie înființarea școlilor de analfabeci. În felul acesta ne vom îndeplini o întreită datorie: față de frații noștri întârziși, față de obștea muncitorească din care ne mandrim a face parte și — mai ales — față de neamul nostru, pe care-l vrem la fel de luminat pe cât de cinstit și de omenos este.

Muncitori sunt toți cei care prin muncă cinstită câștigă existența lor și a familiei lor.

Muncitor este acela care muncește pământul (agricol), acela care muncește în atelier, fabrici, mine, (industrial) și acela care muncește cu condeiul (intelectual).

Lângă inima neamului

de T. M. Welther

inima. Dar ei nu mai aveau cum să simtă primejdia care îi aștepta. Vremuiala anilor din urmă i-a găsit cu pleoapele lăsate deasupra deșertelor plăceri, fără de reazim în vijelia întâmplărilor, și fără de merinde în cărara inimii lor.

Inchinare

În amintirea camarazilor: **mastru Căvășan Ion**, lucrător șef **Bunghez Ion** și lucrător șef **Călin Valer**, căzuți pe poziția de avangardă a muncii românești, pe când se aflau trimiși pentru specializare în șantierele germane, lucrătorii secției Motoare-Control a uzinelor I.A.R. au întreprins o colecție de danii, pentru turnarea unui clopot de pomenire la capela cartierului muncitoresc al uzinei.

Din slovele care-au fost încrustate în bronzul înaltelor chemări, numele celor trei pioneri ai muncii românești se va desprinde pururi, fluturând de-asupra inimilor noastre pioase lor aducere aminte.

La inițiativa lucrătorilor din secția Motoare-Control, camarazii din uzină au răspuns fără preget, dăruindu-și obolul lor cel mai curat, fără nicio stăruință din afară, pătrunși ei înșiși de sfîntenția amintirilor înveșnicite.

Sunt lucruri care depășesc puterea cuvintelor noastre.

Cum vom putea lauda ceva căruia cuvine-se să ne închinăm...?

Fapta camarazilor lui **Căvășan**, **Bunghez** și **Călin** se ridică deasupra tuturor mândriilor noastre de până acum și stă înaltele-ne ca cea mai îmbelșugată și mai românească mărturie a adâncimilor sufletului muncitoresc.

t.m.v.

Dacă nu s'ar fi aplicat asupra-le cărturarul cel purtător de adevăr și nu le-ar fi adus subț nări mirosul înzdrăvenitor al plaiurilor țărănești, locuitorii cetății, intelectuali sau muncitori, nu și-ar mai fi venit în fire. Ei ar fi rămas năuci și ar fi tremurat neștiutori și lipșiți de îndrăsneală.

Când vorbele cărturarilor au prins a li se limpezi în ureche, orășenii vor fi crezut că cel care le vorbește este țaranul. Așa și era: dar nu țaranul singur, ci țara întreagă, toată mulțimea muncitorilor de pământ, vorbea prin gura cărturarului.

Și de abia atunci au înțeles ei, purtătorii de straie subțiri, că adevărul nu crește înainte, în negurile viitorului, ci așteaptă în urmă, subț căciula caldă a celui care-a rămas la plug.

Astăzi, când vrajba stihilor se ridică'n culmea celui mai de pe urmă pisc, și zările au prins a limpezi muguri de lumină, vlăstarele orășenești ale neamului și-au înodat verile și gândul de inima țaranului.

Și n'a mai rămas niciun rătăcit în cuprinderea neamului. Căci vatra țaranului este vatra întregului neam și adevărul lui ne cuprinde deopotrivă, pe toți muncitorii neamului acestuia: **plugari, lucrători și intelectuali.**

Universitatea liberă
muncitorească

„Cum ne hrănim și cum ar trebui să ne hrănim”

Sezătoarea artistică a secției
M. L. — Metrom

Înainte a unui public muncitoresc, a cărui disciplină și putere de înțelegere sporește de la o prelegere la alta, d-l dr. O. Pecurariu a vorbit, duminică 19 Martie orele 11^{1/2}, în cadrul Universității libere muncitorești „Astra-Muncă și Lumină”, despre „Cum ne hrănim și cum ar trebui să ne hrănim”.

Din spueele conferențiarului, muncitorii au înțeles că a te hrăni bine nu înseamnă a mânca fără socoteală din toate câte ne stau la îndemână. Măncarea are și ea dăclul ei care nu întotdeauna corespunde poftelor noastre. Nu trebuie să uităm că cea dintâi operație a digestiei este masticațiunea. Mestecând bine, noi înjumătățim efortul stomacului și al celorlalte organe digestive, economisindu-le puterea și prelungindu-le viața.

A doua lege a unei bune hrăniri este suprimarea băuturilor alcoolice. O altă condiție, la fel de importantă, este diversitatea alimentelor consumate. A te hrăni rațional înseamnă a-ți păstra sănătatea; și a-ți păstra sănătatea înseamnă a contribui, în cel mai rodnic chip, la puterea familiei și a neamului tău.

Din bogatul program al secției M. L.—Metrom, subliniem frumoasa prezentare a corului. Debutul orchestrei de coarde, alcătuită exclusiv din lucrători, a făcut aceeași bună impresie. Dansurile naționale au fost vi-guros prezentate de către pre-militarii și extrașcolarele uzinei.

Numărul vocal al d-lor: **Taus și Berariu**, ne-au reamintit o frumoasă melodie a ultimelor zile de pace: „Nu uita că ești Român”.

Pe ucenicii am lăsat la urmă pentru a putea sublinia mai pe îndelete frumoasele lor realizări. Încadrând pe micii Oct. și Amarița Sorescu, ucenicii au prezentat sceneta plină de dor-nicle ardelenescă a d-lui prof. A. S. Gola, „Visul unui ucenic”.

Dela porțile „Metrom”-ului până'n inima românească a pribegitului Cluj, ucenicii au fluturat solfa îndeplinirilor de mână

Continuare în pag. 5-a col. 1

Ceva despre orientarea profesională sau

„Păfimirile lui Vasile Ion din Hăghig”

de D. D. Văcarlu

V.

Un alt ucenic, întrebat de ce vrea să învețe meseria de librar, mi-a răspuns: *fiindcă vreau să mă fac domn*. Alții, în fine, aleg meseria cutare pentru că le oferă posibilități de câștig mai mari chiar în timpul uceniciei, și, în sfârșit, abia de întârziști 5 sau 6 la sută, care să spună că și-a ales meseria pentru că știe ce fel de muncă îi cere respectiva meserie și că el și-a dat seama că are îndemnare și pricepere pentru o atare muncă. Aceștia sunt cei care au cugetat bine înainte

de a porni să-și croiască viitorul și de aceea vor fi în măsură să-l realizeze așa cum l-au dorit.

Ce păcat însă că cei mulți nu sunt aceștia! Dimpotrivă, numărul lor e foarte mic. Și noi de cei mulți trebuie să ne ocupăm. De sigur că vor fi unii, chiar dintre cei care pornesc la drum în neștiință sau cu o falsă motivație în ce privește meseria aleasă, care să nimerească totuși pe drumul cel bun și să nu mai fie nevoiți să se întoarcă și s'o ia pe altul dela capăt, așa cum s'a întâmplat lui Vasile. Aceș-

tia de fapt sunt cei despre care s'ar putea spune că au avut noroc. Adică, fără să-și pună mintea la contribuție, au ajuns la aceleași bune rezultate ca și aceia care s'au gândit bine înainte de a se hotărî pe ce drum să apuce. Au nimerit meseria care li se potrivea.

Aceste două categorii împreună ne dau totuși un procent foarte mic. Restul au nevoie de îndrumare, căci altfel vor păși ca Vasile din povestea noastră. Adică trebuie să li se facă orientarea profesională, să li se arate meseria pe care e bine s'o îmbrățișeze, pentru ca să nu mai piardă vremea, dibuind dela o meserie la alta până o găsec — dacă o găsec — pe aceea care se potrivește cu însușirile lor și pe care o vor putea învăța în condițiuni bune. Prin orientarea profesională li se dă dela început

posibilitatea fiecărui candidat să aleagă drumul care să-i asigure învățarea meseriei celei mai potrivite cu însușirile lui trupesti și sufletești, pe care s'o poată învăța fără sforțări prea mari, în cea mai deplină sănătate și cu cele mai bune rezultate. Partea de câștig vine dela sine; căci nu meseria ca atare e bănoasă, ci priceperea și îndemnarea meseriașului este aceea care face din orice meserie un izvor sănătos de câștig.

Practica orientării profesionale este dată în grija unor instituții care poartă numele de Oficii de orientare profesională, încadrate cu personalul de specialitate necesar.

Motivele care au provocat înființarea acestor Oficii le-am văzut. Să vedem acum prin ce mijloace reușesc ele să înlăture neajunsurile despre care am

vorbit, în legătură cu alegerea meseriei.

Cel care face orientarea profesională trebuie să știe, adică să cunoască, două lucruri: 1) să cunoască meseriile, să știe ce fel de muncă se desfășoară în fiecare meserie și la ce fel de însușiri face apel această muncă, și 2) să-l cunoască pe candidat cu toate însușirile lui trupesti și sufletești.

Pentru cunoașterea meseriei avem la îndemână monografia profesională, care ne spune tot ce vrem să știm despre o meserie, iar pentru cunoașterea candidatului ne folosim de examenul medical pentru cunoașterea sănătății trupesti și de examenul psihotehnic — despre care aminteam și la început — pentru cunoașterea însușirilor sufletești și mintale.

Serbarea secției M. L. a muncitorilor din Bod

— Completare —

Din pricina lipsei de spațiu, serbarea secției M.L. *Fabrica de Zahăr și Postul de Radio-difuziune — Bod* nu a putut fi încrestată de noi pe măsura frumoaselor strădării ale muncitorilor participanți la program.

Amintim, în primul rând, pe harnicul diriguitor al întregului program, d-l inv. Ioan Bradea. Subt conducerea d-sale, corul secției a executat un mănunchiu de cântări variate, naționale, populare și clasice.

D-l Alex. Motoașcă a declamat, cu mult haz, monologul „Sâmburele“.

„Trenul lui Mitică“ ne-a plimbat, câteva clipe, prin țara boclicurilor înveselitoare, adevărind de partea d-lui Ion Albu, multă îndemânare.

Același, cu ajutorul d-lui Ion Elisievici, ne-a prezentat tehnica nouă a „Bărbierului rapid“.

„Ovidiu Șicană“, comedie în trei tablouri a lui Al. Bassarabescu, ne-a adus pe scenă, într-o corectă prezentare, pe d-șoarele: Joghiu Marcela, Elena Branici și pe d-nii: A. Motoașcă, I. Cârstea, I. Elisievici, Gh. Ticușan, V. Stan, I. Meret, Aurel Ticușan și Gh. Bunghez.

Piesa, corul, precum și declamațiunile ansamblului muncitorilor din Bod, au găsit o frățoasă prețuire în inimile camarazilor brașoveni, care sunt dornici de-o apropiată revedere.

Universitatea liberă muncitorească

Continuarea din pagina 4-a

Pentru cumințenia cu care s'au achitat de rolurile lor, dăm aceluia tuturor participanților la scenetă, elevi și ucenici: Crăciun Moise, Octavian Sorescu, Amarila Sorescu, Radu Neșuș, Ionel Goia, I. Moga, Strâmbu, Homeghiu, P. Munteanu, Banciu, Bota și întreg ansamblul coral.

Melodiile duioase executate la „ferăstrău“ de către d-l Spudercă, au întregit un program în care calitatea și cantitatea s'au împletit într-o frumoasă izbândă a spiritualității muncitorești.

Corpul Portărilor Tribunalului Brașov

Dos. Nr. 104/944.

Publicațiune de licitație

Subsemnatul Portărel aduc prin aceasta la cunoștința publică, că în ziua de 27 Martie 1944 orele 10 se va vinde prin licitație publică în Brașov, Șoseaua Cristianului, averea mobilă a debitorului Ing. A. Doncescu, constând din un birou, 1 aparat de radio, un studio, un autoturism marca „Fiat“, un autocamion, una mașină de scris și în continuare Parcul I.A.R. Nr. 26, Nr. 7 mobilă de casă, pentru încasarea creanțelor de 390.000 lei, dobânzi și cheltuieli de 5412 lei, despăgubirea creditorului adv. A. C. Velter din Brașov.

Licitația se va ține cu bani gata. Brașov, la 13 Martie 1944.

Portărel
Ionescu

Secretar
Gherman

Parchetul Tribunalului Brașov

Cererea înregistrată sub Nr. 3339/1944

Domnule Prim-Procuror,

Subsemnatul Chișpal Iosif, refugiat din comuna Gălgău, jud. Sălaj, domiciliat în comuna Prejmer, jud. Brașov, vă rog să binevoști a dispune îndeplinirea formelor legale pentru reconstituirea extrasului meu de naștere și de căsătorie.

Sunt născut în comuna Gălgău, jud. Sălaj, la data de 20 Aprilie 1915, de religie gr. cat., din părinții Ioan Chișpal și Irina Chișpal născ. Cheța, de religie gr. cat., căsătorii legitime.

Sunt căsătorit cu Pop Ana de religie gr. cat., la data de 20 Februarie 1940, în fața Ofițerului stării civile Gălgău, jud. Sălaj.

Propun martori pe: Rezmăves Traian, Brașov Str. Tâmpel 9 și Chișpal Vasile, din Brașov, Str. Vârful cu Dor Nr. 4.

Cu stimă:
Chișpal Iosif

Nr. 3339/1944
10 Martie 1944.

Noi, Primul - Procuror al Tribunalului Brașov,

în conformitate cu dispozițiunile art. III din Decretul-Lege Nr. 4062/940, referitor la reconstituirea actelor de stare civilă ale refugiaților, din 14 Decembrie 1940, invităm autoritățile și persoanele care dețin extrasul sau alte înscrisuri referitoare la actul al cărui reconstituire se cere prin petițiunea de mai sus, să le depună de urgență la acest Parchet.

Prim Procuror,
A. Pința

Secretar
A. Vâlceanu

Cerere înregistrată la Nr. 3720/1944

Domnule Prim-Procuror,

Subsemnatul Gogea Petre, refugiat din comuna Ocnești, Jud. Maramureș, domiciliat în Brașov, Str. Zizinelui Nr. 37, vă rog să binevoști a dispune îndeplinirea formelor legale pentru reconstituirea extrasului meu de naștere, fiind născut în comuna Ocnești, jud. Maramureș, la data de 8 Iunie 1919, de religie gr. cat., din părinții Vasile Gogea și Palaga Gogea născ. Gogea,

Propun martori pe: Gogea Petre, din Brașov, Str. Mocanilor Secelent Nr. 33 și Drăguș Petre, din Brașov, Str. Zizinelui Nr. 37.

Cu stimă
Gogea Petre

Nr. 3720
10 Martie 1944.

Noi, Primul-Procuror al Tribunalului Brașov,

în conformitate cu dispozițiunile art. III din Decretul Lege Nr. 4062/1940, referitor la reconstituirea actelor de stare civilă ale refugiaților, din 14 Decembrie 1940, invităm autoritățile și persoanele care dețin extrasul sau alte acte ori înscrisuri referitoare la actul al cărui reconstituire se cere prin petițiunea de mai sus, să le depună de urgență la acest Parchet.

Prim-Procuror
A. Pința

Secretar
A. Vâlceanu

Instituții de asistență caută următorul personal de serviciu pentru imediată angajare:

una bucătăreasă,
una ajutoare bucătăreasă,
două spălătorese,
una infirmieră,
una călătoreasă,
doi oameni de serviciu

cu acte în regulă. — Informații la ziar.

Parchetul Tribunalului Brașov

Cererea înregistrată la Nr. 3039/1944

Domnule Prim-Procuror,

Subsemnatul Budușan Grigore, gardian la Penitenciarul central Brașov, cu onoare vă rog să binevoști a dispune îndeplinirea formelor legale pentru reconstituirea extrasului de naștere al fetiței mele Budușan Terezia, născută în 1939 Sept 13 în comuna Livada, jud. Someș, din părinții Budușan Grigore și Susana Turli de religie gr. cat., căsătorii legitime.

Propun martori pe: Găngă Vasile și Mohodean Vasile, gardieni la Penitenciarul central Brașov.

Cu stimă
Budușan Grigore

Nr. 3039
8 Ianuarie 1944.

Noi, Primul Procuror al Tribunalului Brașov,

în conformitate cu dispozițiunile art. III din Decretul Lege Nr. 4062/940 referitor la reconstituirea actelor de stare civilă ale refugiaților din 14 Decembrie 1940, invităm autoritățile și persoanele care dețin extrasul sau alte înscrisuri referitoare la actul al cărui reconstituire se cere prin petițiunea de mai sus, să le depună la acest Parchet.

Prim-Procuror
I. Mihăileanu

Secretar
A. Vâlceanu

România
Corpul Portărilor Tribunalului Brașov

Dos. No. 67/944

Publicațiune de licitație

Subsemnatul Portărel aduc prin aceasta la cunoștința publică, că în ziua de 27 Martie 1944 orele 10 se va vinde prin licitație publică în Brașov, Șoseaua Cristianului, averea mobilă a debitorului Ing. A. Doncescu, constând din un autoturism marca „Fiat“, partea mecanică a unui autocamion marca Citroën, una mașină de scris, un birou și un dulap arhivă, pentru încasarea creanțelor de 348.008 lei, dobânzi și cheltuieli de 5000 lei, pentru despăgubirea creditorului Iosif Pop din Brașov. Licitația se va ține cu bani gata. Brașov la 13 Martie 1944.

Portărel
Ionescu

Secretar
Gherman

Vase de cositor

farfurii, castroane, căni — înflorate — cumpără Muzeul „Astru-Brașov. De asemenea și orice obiect vechiu din industria casnică brașovenească (schele în deosebi).

Unirea foștilor voluntari români Despărțământul Jud. Brașov

Pentru ziua de 31 Martie 1944 membrii voluntari ai despărțământului județean Brașov U.F.V.R. sunt convocați în adunarea generală, care va avea loc la Brașov, în localul Sala Sfatului, Piața Libertății Nr. 1 orele 11.30 a. m. cu următoarea:

ORDINE DE ZI.

1. Darea de seamă asupra activității.
2. Verificarea gestiunii.
3. Descărcarea comitetului.
4. Alegerea noului comitet.
5. Propunerea pentru bugetul pe 1944.

6. Propunerii pentru intensificarea activității.

7. Diverse propunerii.
Membrii răsleți refugiați ai U.F.V.R., pot participa la adunarea generală urmând a se înscrie dându-și adresa și plătiind cotizația.

Cotizația anuală pentru ofițeri lei 100. Grade inferioare și trupa lei 20
Președ. Desp. Jud. U.F.V.R

Dr. Nicolae Precup

Secretar
Dr. Silviu Ungur

Uniunea foștilor voluntari români

Organizația locală Brașov — Scheiu, Brașovul-Vechiu, Stupini

Pentru ziua de marți, 28 Martie 1944 membrii voluntari ai U.F.V. R. Organizația locală Brașov-Scheiu, Brașovul-Vechiu, Stupini, sunt convocați în adunarea generală, care va avea loc în Brașov, localul Societăților Unite, din clădirea Bisericii, Piața Prundului, orele 19 p. m. cu următoarea:

ORDINE DE ZI.

1. Darea de seamă asupra activității.
2. Verificarea gestiunii.
3. Descărcarea comitetului.
4. Alegerea noului comitet.
5. Propunerea pentru bugetul 1944.
6. Propunerii pentru viitor.
7. Diverse propunerii.

Membrii răsleți refugiați ai U.F.V.R. cu domiciliul pe teritoriul Municipiului Brașov, pot participa la adunarea generală, urmând a se înscrie, dându-și adresa și plătiind cotizația.

Cotizația anuală pentru ofițeri lei 100. Grade inferioare și trupă lei 20.

Președ. Org. Locale
U.F.V.R. Brașov
Dr. Nicolae Precup

Secretar
Nicolae Grădinar

Gazeta Transilvaniei

E susținută de abonații ei.
Asociațiunea „Astra“ Brașov
împlinește tot ce nu se ajunge.
Se gândește cineva la asta?

TIPOGRAFIA

„ASTRA“

Execută orice tipăritură
sau lucrare de legătorie

Telefon 1102

Aveți încredere într-o întreprindere curată românească.

Atelierele: Str. Lungă No. 1. (în curtea cinematografului „ASTRA“)

Adunarea generală anuală a „Gremiului” românesc din Braşov

Adunarea generală anuală a comercianţilor români braşoveni, constituită în „Gremiul” de altădată, a reînviat dintr-o necesitate vitală. Faţă de tendinţa separatistă din ultimii ani a diferiţilor factori din industrie şi comerţ, se impunea ca o asociaţie tutelară să-i reunească pe toţi pentru ca împreună să pornească lupta cea mare pentru recucerirea întăietăţii româneşti în comerţ şi industria braşoveană. Şi cum trecutul împreună cu tradiţiile lui bune este un îndreptar, a fost reînfiinţat „Gremiul”, căruia în 1835 i se spunea şi „Levantin”. Adunarea generală din anul acesta a fost şi o evocare cu atât mai impresionantă, cu cât ea s'a făcut în aceste ceasuri de grea încercare.

Adunarea a fost prezidată de d-l Ion G. Tiberiu, preşedintele „Gremiului”, şi a fost populată de numeroşi reprezentanţi ai vieţii comerciale locale în frunte cu d-nii: Aurel Dongoroz, directorul Băncii Româneşti; dr. Bejan, primul secretar al Camerii de comerţ şi ind.; Dragomir Nedelcovici proprietarul librăriei „Cartea Românească”; Gheorghe Şuraru, proprietarul librăriei „Şcoalelor”; N. Cătănoiu, proprietarul restaurantului „La Ursu”; Ovidiu Clonţea, mare comerciant; Constantin Miron, proprietarul restaurantului „Pelican”; M. Mara, mare comerciant; Berbecaru, Ion Moşoiu, Iancu Orghidan, Mişu Nacu, Petre Ţeughea, Stinghe, Ion Şerban, (proprietaru magazinului „Vultur”; Cociaşu, Jan Săracu, Constantin Bărsan, Ion Popovici, Begae, Ion Radu; precum şi decanul negustorilor români din regiune: Ion Bologa.

D-l Ion G. Tiberiu, a deschis şedinţa printr'un salut adresat celor prezenţi. D-sa şi-a arătat satisfacţia că negustorii români au înţeles rostul reînfiinţării „Gremiului”. „Nu se putea — a spus d-l Tiberiu — ca în ceasul acesta să nu ne dăm mâna pentru ca într'un efort comun să dovedim nu numai dorinţa, ci şi forţa necesară recuceririi poziţiilor din fruntea celor două ramuri de activitate şi bogăţie naţională. Va trebui să arătăm lumii că ştim să fim stăpâni la noi acasă”.

Vorbitorul a adus omagii M. S. Regelui şi Mareşalului Conducător şi a propus să se păstreze câteva momente de reculegere în cinstea eroilor morţi pentru trăinicia hotarelor şi strălucirea peste vreme a neamului.

D-l Ion Moşoiu a făcut o dare de seamă din care se desprinde ideea călăuzitoare a reînfiinţării „Gremiului”.

„Comercianţii români nu au însă în vedere numai interesele lor personale, ci şi nevoile colectivităţii româneşti. Dacă în trecut Braşovul a avut mecenajii acelor vremuri, astăzi are de asemenea o seamă de români-negustori care, în dorinţa de a fi folositori urbei în care au trăit, au creat fonduri care să ajute la ridicarea edificiilor de care Braşovul are nevoie. Astfel, d-l Ştefan Rizescu, a donat suma de 1 milion pentru alimentarea fondului construcţiei Catedralei oraşului. Pentru acelaşi scop d-l Gh. Ştefan a donat clădirea hotelului „Ştefan cel Mare” — în valoare de 10-12 milioane.

După ce d-l Mişu Nacu a dat explicaţii relative la afilierea asociaţiei comercianţilor alimentari cu Sindicatul alimentar din Bucureşti, afiliere care n'a fost statutară, d-nii Ion Şerban, a făcut raportul casei, iar d-l Ovidiu Clonţea a citit raportul cenzorilor. S'a procedat apoi la modificarea statutelor. Ele au fost întocmite şi adaptate cerinţelor vremii de d-nii: dr. Aurel Nistor, dr. Bejan, şi Aurel Dongoroz, directorul Băncii Româneşti. Statutele au fost aprobate de adunarea generală cu deosebită satisfacţie.

Alegerea noului comitet

Expirând mandatul comitetului de conducere s'a procedat la alegerea unui nou comitet. Adunarea a ales ca preşedinte de vârsă pe d-l Ion Bologa. D-sa a adus mulţumiri vechiului comitet şi a subliniat, în calitatea ce o are de preşedinte de onoare, deosebita importanţă a „Gremiului”. Să ne dovedim înbitori de tradiţii — a spus d-sa — căci în tradiţii stă tăria şi strălucirea neamului nostru şi numai astfel ne vom face vrednici de timpurile viitoare. Adunarea a ales apoi următorul

Cronica războiului

Frontul diplomatic

Conflictul dintre aliaşi

pare să ameninţe din nou relaţiunile abia stabilite în conferenţele care au avut loc între d-nii: Roosevelt, Churchill şi Stalin. Acesta din urmă a venit cu o adevărată bombă pentru aliaşii săi. Convins că succesele militare din ultima vreme îi dau dreptul să aibă o politică cu totul independentă faţă de cea aliată, Stalin a procedat în consecinţă. El a început tratative cu guvernul Badoglio, tratative care au produs atât la Londra cât şi la Washington o adevărată surpriză. Ziarul londonez „Times” s'a ridicat împotriva acestui procedeu. De asemenea şi ziarele americane „News Chronicle” şi „Washington Post”. Nimeni n'a putut să prevadă un asemenea eveniment deoarece aliaşii de peste Ocean se aşteptau în fiecare zi la abdicarea Regelui Victor Emanuel şi la plecarea mareşalului Badoglio. Ultimul ziar amintit mai sus — care este în strânsă legătură cu ministerul nord-american al afacerilor externe — subliniază că „întâlnirea dela Teheran a provocat până acum numai neînţelegeri”. Insuşi d-l Cordell Hull a răspuns evaziv la întrebarea pusă într'o conferinţă de presă relativ la actul lui Stalin. În cercurile dela Moscova domneşte însă o atmosferă de vădită indiferenţă faţă de protestele anglo-americane. Sovieticii ştiu un singur lucru: sunt în plină înaintare spre hotarele lor din anul 1941 şi speră să le depăşească. Ei doresc aranjarea unor situaţii care să permită mai târziu mărşăluirea armată. Tratativele cu mareşalul Badoglio urmează pasului pus cu hotărîre în Africa şi instalării mareşalului Tito ca şef suprem în Serbia. La acestea dacă mai adăogăm faptul că flota italiană a intrat în posesia sovietică şi că dorinţa Moscovei este de a intra cât mai curând în Bosfor, se poate trage concluzia că Stalin pregăteşte stăpânirea Mediteranei.

Londra şi Washingtonul la remorca Moscovei

Referindu-se la reluarea relaţiilor dintre Moscova şi guvernul Badoglio, deputatul turc Ylacin prezintă evenimentul ca având o importanţă ce nu poate fi subestimată. Căutând să vadă care sunt motivele ce au determinat Moscova să reacţioneze în acest fel, deputatul turc subliniază că guvernul sovietic nu este mulţumit de politica anglo-saxonă şi procedează după criteriul propriu. Nu este deci vorba de un capriciu al Moscovei sau de o mânie trecătoare şi nici de un fenomen trecător. Faptul că Londra şi Washingtonul nu au fost anunţate, nu poate fi interpretat altfel decât că sovieticii consideră pe Americani şi Englezi că sunt

comitet de conducere: Ion G. Tiberiu, preşedinte; Victor I. Orghidan, vicepreşedinte; Ovidiu Clonţea, secretar; Ion Şerban, casier; Dragomir Nedelcovici, Valendorfeanu, şi Ion Ovesea, cenzori; Gh. Şuraru, Vlădăreanu şi Teodor Tonca, formează comisia de împăciuire; membri: Aurel Puiu, Ion Radu, N. Cătănoiu, D. Berbecaru, R. Stinghe, R. Cociaşu, St. Bobeş, I. Prosan, Ion Moşoiu şi Ion Aron.

incapabili să reacţioneze. Reluarea relaţiunilor dintre U.R.S.S. şi Italia lui Badoglio nu ar fi în sine atât de importantă, cât este faptul că acest eveniment a dovedit încă odată lipsa unei armonii între Moscova şi puterile anglo-saxone. Rusia Sovietică vrea să arate Londrei şi Washingtonului prin aceasta că ţările anglo-saxone sunt la remorca sa şi că îşi face o mare plăcere de a le trage după sine, încheie deputatul turc.

În legătură cu apelul Regelui Suediei

referitor la atitudinea poporului finlandez, „Aftontidningen” află din Washington că d-l Hull, secretarul departamentului de stat, a declarat, răspunzând unei cereri de a comenta aşa zisul apel al regelui Suediei către Finlandezi că, „acest apel corespunde absolut cu declaraţia făcută anterior de către el şi preşedintele Roosevelt”. La întrebarea dacă Statele Unite vor rupe relaţiunile cu Finlanda, în cazul când această ţară ar continua lupta împotriva Uniunii Sovietice, d-l Hull a răspuns că această întrebare rămâne rezervată pentru viitor.

Răspunsul Finlandei

la nota sovietică este anunţat de ziarul suedez „Nya Dagligt Allehanda”. Răspunsul finlandez la condiţiunile de armistiţiu ale Sovietelor a fost transmis de vineri. Asupra condiţiunilor nu se cunoaşte niciun amănunt.

Conflictul anglo-irlandez

continuă să preocupe lumea politică de pretutindeni. Preşedintele de consiliu d-l de Valera a adresat un mesaj poporului irlandez, din care reproducem următoarele: „Dela începutul războiului Irlandezii nu au căutat niciodată să micşoreze pericolul ce ameninţă Irlanda. Reamintesc discursul meu radio-difuzat acum doi ani, în care subliniam existenţa acestui pericol şi astăzi nu mai am nimic de adăugat la el. Din primul moment al războiului, avertismentul pe care l-am dat atunci s'a dovedit a fi justificat şi justificat va rămâne până în ultimul moment. D-l de Valera şi-a încheiat mesajul său radio-difuzat printr'o profesiune de credinţă faţă de Papa, căruia i-a exprimat, în numele naţiunii irlandeze, dragostea şi supunerea lui.

O nouă conferinţă Roosevelt-Churchill

Se ştie că la Londra se află d-l Statinius. În legătură cu această prezenţă, precum şi cu faptul că ziaristul englez Vivian a telegrafiat biroului oficial englez de informaţiuni, că în cercurile bine informate din Washington se prevăd unele simptome care converg spre o întâlnire între Roosevelt şi Churchill, se dau chiar unele detalii. Astfel cei doi bărbai de stat vor discuta în primul rând despre: Atitudinea guvernului englez şi nord-american faţă de guvernul Badoglio recunoscut de Moscova, situaţia dificilă a Regelui Petru şi a guvernului Parici în urma sprijinirii insistente a lui Tito de către Moscova; o formulă a Chartei Atlanticului cu privire la frontierele europene pentru timpul de după războiu, având în vedere şi pretenţiunile sovietice.

de Mardare Mateescu

O declaraţie a lordului Halifax

făcută la Boston, unde i-a fost decernat titlul de doctor honoris causa, este transmisă din Geneva. După cum anunţă „Daily Herald”, lordul Halifax a declarat: „Trebuie să recunoaştem că sunt multe diferenţe între popoarele noastre, dar este mai bine să ne spunem adevărul pe faţă. De exemplu: Englezii sunt foarte recunoscători pentru livrările făcute în baza legii de împrumut-inchiriere de către Statele-Unite, dar în acelaşi timp ei îşi reamintesc că această lege poartă subtitlu: „O lege pentru apărarea Statelor Unite”. Englezii mai ţin seama că, în vreme ce Americanii livrează doar mărfuri, noi suntem bombardaţi şi ucişi, pentru că Germania se găseşte doar la 20 de mile de noi. Dacă Anglia nu ar fi rezistat în 1940, acum nu s'ar mai vorbi de naţiunile unite şi nici de libertatea Statelor Unite

Mersul războiului

După ultimele comunicate de pe fronturile de luptă situaţia se prezintă astfel: armatele sovietice au reuşit să pătrundă în Transnistria de nord. Sectorul Viniţa este centrul de gravitate al luptelor din imediata apropiere a localităţii Proscurov. Oraşul Viniţa a fost evacuat de trupele germane. Pe Bugul mijlociu se dau lupte înverşunate. La nord de Nicolaev trupele germane se străduesc să menţină capul de pod. O importanţă deosebită se dă luptelor dintre Bug şi Nistru. Pe noi aceste lupte ne privesc direct. Focul războiului s'a apropiat de graniţele României.

Incercările sovieticilor de a trece Bugul inferior au dat greş. Pe malul sudic al Pripetului şi la Sud-Est de Vitebsc se dau lupte îndârjite.

În sectorul de nord al frontului de răsarit se dau lupte grele în sectorul Narva. Trupele germane de sub comanda mareşalului Mannstein se străduesc în prezent să oprească săgeata trupelor sovietice, care înaintează la Sud de Viniţa, departe spre apus.

Pe frontul din Italia trupele anglo-americane duc ofensiva la Cassino. În această privinţă un comentator britanic a declarat: „Nu trebuie să ne închipuim că ocupând Cassino, drumul Romei este deschis. Şi dincolo de acest oraş calea este tot improprie înaintării. De abia după ce vom ocupa Frossinone se va da drumul spre Roma”.

„GAZETA TRANSILVANIEI”

Redactor responsabil
ION COLAN

Redacţia şi Administraţia
B R A Ş O V
B-dul Regele Ferdinand No. 12
TL 1513

Abonamentul anual Lei 400
Autorităţi şi Societaţi Lei 800
Membrii „Astreii” din
comunele jud. Braşov
şi refugiaţii săteni din
Ardealul de Nord Lei 200